

Lánchíd és társai

(Dr. B. I.) Kődös este átmentem a párnapos Lánchídon, Budára kocsin, vissza Pestre gyalog, csak azért, hogy közvetlen szemlélettel is részese legyek annak a büszke érzésnek, amely minden magyart eltölt ma a feltámadt hidak és paloták láttára. Minden követ, minden szöveget megnézek rajta: ime, valóban az önmagával azonos maradt régi műemlék! A pillérek kapuin észre sem lehet venni, hogy szélesebbek lettek. A régi omnibusznak ügyis jó volt, de a hatalmas autóbusszforgalomnak már utat kellett nyitni. A láncokon ülő masszív lámpák változ tanok. A kecses és könnyed függesztő vasláncok a százéves híd örök fiatalságát hirdetik. A pillérek díszvilágítását szolgáló villanykörteket talán lehetett volna díszkrétebb foglalatba tenni, de így sem zavarják a nemes architektúrát. Megmaradtak a budai emléktáblák eredeti szövegei, a betűk archaikus stílusa.

Imitt-amott a köveken meg-hagyott romok nyilván szándékosan őrzik a bárbar robbantás szomorú bűnjelét. Ez is hozzátartozik a Lánchíd életrajzához. Eltűntek az osztrák empire rideg katonai szellemét szimbolizáló hídfő-örházak és a szépcszeti harmóniát nem zavarja, sőt erősíti a partokon két oldalt lefutó modern korlát, mely a romantikus vasrácsokat helyettesíti.

Eszembe jutott 1945 április hetediké, az Ideiglenes Nemzeti Kormány Budapestre költözésének napja. Hivatali szobámból, a régi Kereskedelmi Bank I. emeletéről csupa rom és pusztulást láttam. A Lánchídnak a vízből kiemelkedő csónkiai, mint béna karok meredtek felém... S most nézem és járok rajta, újra áll a Lánchíd. Mi minden történt azóta! Mennyi munka, mennyi terv, mennyi reménység valósult meg és mennyi van még előttünk, mely mind feszíti az izmokat, bizalmat gerjeszt és új reményeket táplál.

A Margithíd heroikus helyreállítását szinte már el is felejtettük, egyik dicsőség elhomályosítja a másikat. Erősebb és forgalmasabb, mint valaha. Szinte már nem is híd, hanem a körutak folytatása. Nem volt soha érzelmes műemlék: a modern technika vívmánya ma is. Ezért nem is nézzük olyan féltő kritikával szemmel, mint a Lánchídat. Csak a hozzáértők veszik észre, hogy stílusban kissé modernizálódott. A múlt század végének erőtlen, nyárspolgári ornamentikát kedvelő szellemében az alváz és korlátjai hullámos formákat is mutatnak, amilyenek a margitszigeti lejárón még ma is láthatók. A pilléreket allegorikus domborművek díszítették. Az

új híd alváza a mai kor fejlettebb technikája folytán kevesebb tartóvassal megelégszik és levegősebb. A korlát merevebb formákat kapott, a hajló cikornyák eltűntek, az egy-két megsérült pillér síma egyszerűségben áll. De az egymástól kissé elütő részek mégis összeolvadnak egy korszerű, erőteljes, nagyvonalú pátoszban.

Ahová nézünk, mindenütt megújódott a «Duna Királynője», amint szentimentális ellágyulással Budapestet a század elején még nevezték.

A régi városháza és a megyeháza klasszikus, korhű színekben állnak: ahol nem nyerskö a burkolat, ott a színek nélkülözhetetlenek a stílushoz. A magánházak frissen vakolt utcásorai mintha egy most épült város képét nyújtának... Emlékszem egy kiváló barátomra, aki 45. életében kétségbeesve szökött le Szegedre. — Budapest romváros! — mondotta — új fővárost kell keresni!

Az új főváros itt van. Romos tantermek helyén új iskolák, új középületek, OTI-rendelők, áll a honvédelmi minisztérium és befejezése előtt van a belügyminisztérium. Gözdaruk rakták egymásra az emeleteket. Termékellen, tespedő, múltba merengő koroknak stílusait utánozó paloták helyett merész, új kreációkat látunk, amiknek mereven geometrikus, talán kissé rideg vonalain elszántság és erő fejeződik ki.

De a legnagyobb leleményesség a romok eltüntetésében nyilvánul meg. Egy új architektúra alakult ki, talán nálunk egyedül a világon: a megmaradt házrészek negatív építészete, az eltűnt épületek leplezése, árván maradt tűzfalak új kiképzése. Addig is, amíg — bizvást mondhatjuk, hamarosan — új ház épülhet az üres telkek helyére: izléses kőfal zárja körül a halál udvarait, park és játszótér mosolyog a siralom helyén. Lehetne arra is gondolni, hogy néhol az üres falakat farscsokkal fedik be, amikre felkúszik az örökzöld borostyán, eltakarva a sebeket...

A Lánchíd budai hídfőjénél valósággal remekelt ez a negatív architektúra. Az egyik lebontott ház megmaradt részéből új műemlék keletkezett, árkaós, oszlopos palota, mintha erre a célra épült volna száz évvel ezelőtt. A nagy tűzfalat renaissance stílusban domborműszerűen kiformálták és az Alagút bejáratával harmonikus egységbe hozták. Remek.

Érdemes volna kiállítás rendezni a megújódott Budapest változásainak fényképeiből jutalmul önmagunknak, tanulságul és a világ kritikája elé tárva, amit terv és munka, szorgalom, szellem és tudás alkotni képes.

1926 óta